

Kvaliteedi tagamine

Karjääriõppe kvaliteedi üldhariduskoolides ja kutseõppeasutustes sätestavad riiklikud õppekavad. Karjääriõppe kvaliteedi parendamiseks ja süsteemse karjääriõppe saavutamiseks on mitmed haridusasutused välja töötanud karjääriõppe korralduse tegevuskava ning loonud karjäärikoordinaatori ametikoha.

Karjäärinõustamist ja -info vahendamist noortele pakuvad piirkondlikud teavitamis- ja nõustamiskeskused. Teenuseid osutavad karjääriinfo spetsialistid ja karjäärinõustajad.

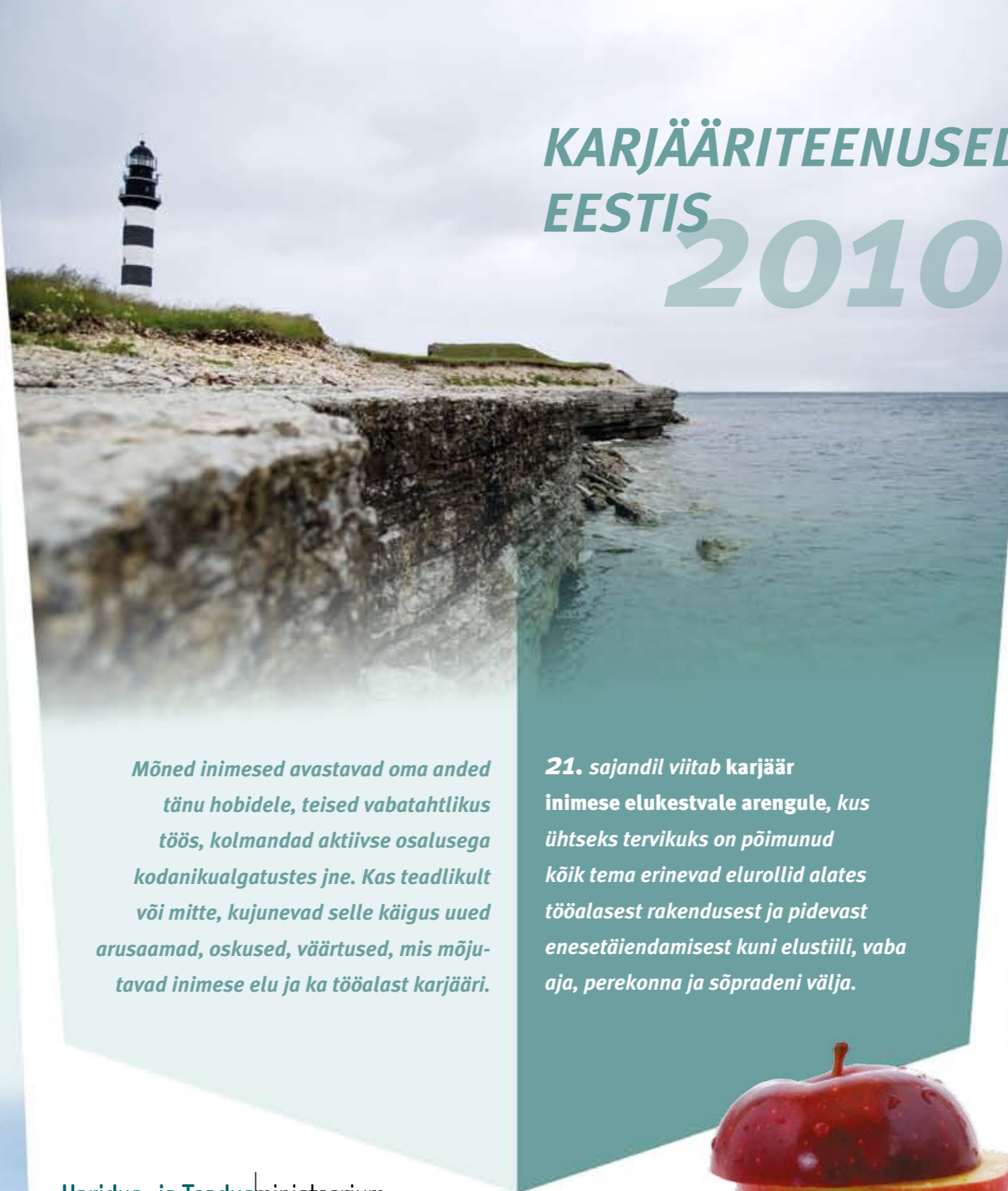
Karjäärinõustamisele ja karjääriinfo vahendamisele esitatavad kvaliteedinõuded on kirjeldatud teenusstandardites, mida keskused karjääriteenuste osutamisel järgivad.

Teenustega rahulolu hinnatakse kliendi tagasiside küsitustega. 2009. a. juunis valmis karjääriteenuste kvaliteeditagamise kirjeldus.

Seni on teenuste kohta tagasisidet saadud uuringute põhjal. 2006. aasta kevadel valmis kokkuvõtte karjääriteenuste hetkeolukorrast Eestis – teenuse levik, kättesaadavus ning teenuse kasutajate ja osutajate suhtumine. Lisaks on läbi viidud mitmeid tagasisideküsitlusi.

Valdkonna arendamiseks on väga oluline seotud institutsioonide ja sektorite vahelise **koostöö edendamine**. Selleks on SA Innove juurde loodud Karjääriteenuste koostöökogu, kuhu kuuluvad ministeeriumid ja nende allasutused, kohalike omavalitsuste esindajad, haridus- ja teadusasutused, sihtgrupe ja teenustepakkujaid esindavad organisatsioonid, ettevõtete esindajad – katusorganisatsioonid. Rahvusvahelisel tasandil kuulub KTK Euroopa Karjääriteenuste poliitika võrgustikku

Karjääriteenuste osutamist ja arendamist rahastatakse riigieelarvest, kohaliku omavalitsuse eelarvest, Euroopa Liidu struktuurifondidest ja Elukestva Õppe programmist.



KARJÄÄRITEENUSED EESTIS 2010

Mõned inimesed avastavad oma anded tänu hobidele, teised vabatahtlikus töös, kolmandad aktiivse osalusega kodanikualgatustes jne. Kas teadlikult või mitte, kujunevad selle käigus uued arusaamad, oskused, väärtused, mis mõjuvad inimese elu ja ka tööalast karjääri.

21. sajandil viitab karjäär inimese elukestvate arengule, kus ühtseks tervikuks on põimunud kõik tema erinevad elurollid alates tööalasest rakendusest ja pidevast enesetäiendamisest kuni elustiili, vaba aja, perekonna ja sõpradeni välja.



Karjääriteenused Eestis

Karjääriteenuste osutamise ja arendamisega on Eestis tegeldud üle 90 aasta. Uudseim on seejuures nimetus **karjääriteenused** ise – läbi aegade on kasutatud mõisteid kutsenõustamine, kutsesuunitlus, kutseorientatsioon, kutsejuhendamine jms.

Töömaailma muutumine, ootuste ja nõudmiste teisenemine ning elukestva õppimise möödapääsmatus on aga tinginud ka teenuste sisulise muutumise. Pelgalt kitsa kutsenõustamise asemel tegeletakse tänapäeval kõigi **kolme karjääriteenusega**:

- ◆ karjääriplaneerimiseks vajalike teadmiste, oskuste ja hoiakute kujunemisega **karjääriõppe** toel,
- ◆ hästi struktureeritud ja asjakohase **karjääriinfo** loomise ja levitamisega,
- ◆ otsuste ja valikute tegemise protsessi toetava **karjääri-nõustamisega**.



SA Innove karjääriteenuste arenduskeskus (edaspidi KTK) sai alguse 1998. aastal, mil asutati Euroguidance võrgustiku Eesti keskus. Täna tegutseb KTK **metoodilise keskusena** ning on oluline partner Haridus- ja teadus- ning Sotsiaalministeeriumile (HTM ja SoM) karjääriteenuste süsteemi arendamisel.

KTK korraldab vastavalt karjäärispetsialistide vajadustele lühemaajalisi **seminare** ja **koolitusi**, koordineerib **teenuste osutamist** piirkondlikes teavitamis- ja nõustamiskeskustes ning karjääriõpetuse arendustöid **pilootkoolides**, koostab ja annab välja karjääriteenuseid toetavaid **trükiseid**, **käsiraamatuid** ja neli korda aastas ilmuvat ajalehte **Karjäärituul**, arendab erinevaid **veebilehti** (sh Rajaleidja, Ploteus jt), osaleb riiklikes **töörühmades** ja rahvusvahelistes **projektides** ning vahendab **ekspertiisi** nii Eestisse kui Euroopasse.

KTK otsene **sihtrühm** moodustub karjäärispetsialistidest Eestis ja Euroopas. Kaudne sihtrühm on kogu Eesti elanikkond, kelle hulgast prioriteetsemaks on karjäärivalikuid (kutse-, õppe- ja töövalikuid) tegevad õppurid, esmaselt tööturule suunduvad noored ja nende vanemad.

Haridus- ja Teadusministeerium



SA Innove, karjääriteenuste arenduskeskus:
www.innove.ee/karjaariteenused

Karjääriteenuste pakkumine

Karjääriteenuseid pakutakse nii avaliku kui erasektori poolt. Olulisemad võrgustikud on piirkondlikud noorte teavitamis- ja nõustamiskeskused, kõrgkoolide karjääriteenistused ja töötukassa maakondlikud osakonnad. Karjääriteenused on kättesaadavad ka üldhariduskoolides ning mitmetes kutseõppeasutustes.

Elukestev õpe ja karjääri planeerimine on uutes põhikooli ja gümnaasiumi riiklikes õppekavades üks kohustuslik läbiv teema. Lisaks saavad koolid õppekavades pakkuda karjääriõpetust valikaine või -kursusena. Valdavas osas kutseõppe riiklikest õppekavadest on teema elukestev õpe ja karjääriplaneerimine.

Kooli karjäärikoordinaator on spetsialist, kelle põhitegevus on karjääriõppe planeerimine ja koordineerimine koolis ning selle sidumine õppeprotsessi ja õppetöö välise tegevusega lõimuvalt teiste karjääriteenustega. Kooli karjäärikoordinaator võib töötada nii üldhariduskoolis kui kutseõppeasutuses.



Karjääriinfo on info iseendast, õppimis- ja töötamisvõimalustest, ametitest ja tööturunõudlusest. Karjääriinfo hõlmab karjääri-avaliku hindamise vahendeid ja infomaterjale, mis aitavad inimesel aru saada, mida ta teab enda, oma valikuvõimaluste ja otsustusmehhanismide kohta. Karjääriinfot jagatakse piirkondlikes noorte teavitamis- ja nõustamiskeskuses, koolis, töötukassa karjääriinfotubades, veebiportaalides ja teabelehtedel.

Karjääriinfo spetsialisti töö on info kogumine, analüüsimine, sünteesimine, vaagimine ja karjääriotsuse elluviimise toetamine. Kliendi vajadustest lähtuvalt kasutab ta erinevaid meetodikaid ja karjääriinfo vahendamise abivahendeid. Karjääriinfo spetsialist aitab kaasa nii noore kui teiste karjäärispetsialistide karjääriinfonõudluse täitmisele.

Karjäärinõustamine on inimese toetamine iseenda tundmaõppimisel ning tulevikuplaanide koostamisel, teadlike karjääriotsuste tegemisel ja elluviimisel. Nõustamise käigus käsitletakse isikliku elu, hariduse, kutse- ja töövalikutega seotud teemasid. Nõustamist pakutakse piirkondlikes noorte teavitamis- ja nõustamiskeskustes, kõrgkoolide karjääriteenistustes, töötukassa osakondades ning personaliotsingu- ja konsultatsioonifirmades.

Karjäärinõustaja töö põhisisu on kliendi karjääriplaneerimise juhendamine. Nõustaja võib spetsialiseeruda noorte, täiskasvanute, töötute või erivajadustega inimeste karjäärinõustamisele.

Koolitus ja kutse andmine

Karjääriteenuste kvaliteet sõltub olulisel määral teenuse osutajate kompetentsusest.

2005. aastal kinnitati karjääriteenuste valdkonna kutsestandardid – karjäärinõustaja, karjääriinfo spetsialist ja kooli karjäärikoordinaator. Kutseksamite läbiviimist ja kutsetunnistuste väljaandmist karjäärinõustajatele korraldab Karjäärinõustajate Ühing.

Karjäärispetsialistide erialase tasemekoolituse võimalus Eestis puudub. Eesti kõrgkoolides käsitletakse karjäärinõustamist tasemeõppes (nii bakalaureuse- kui magistriõppes) eelkõige psühholoogia ja vähemal määral juhtimise erialadel.

Programmi Karjääriteenuste süsteemi arendamine raames arendatakse karjäärispetsialistide baaskoolituste õppekavasid, koolitatakse ning toetatakse karjäärispetsialistide kutseandmisega seotud tegevusi.



Karjääriteenuste süsteemi areng Eestis 1998–2009

1998 Asutatakse Õppe- ja Praktikateabekeskus. Täna KTK eesmärk on toetada karjääriteenuste arengut Eestis.

1999 Jõustub Noorsootöö seadus; asutatakse piirkondlikud teavitamis- ja nõustamiskeskused. 2010 aastal tegutseb 17-s riiklikult rahastatud keskuses kokku 60 karjäärispetsialisti.

2000 KTK liitub *Academia* võrgustikuga, kaks aastat hiljem saadame Euroopasse õppevisiidile esimesed Eesti karjäärispetsialistid. Algab karjääriportaali *Rajaleidja* arendamine.

Jõustub Tööturuteenuste seadus, mis tagab kutseandmise tööhõiveametites registreeritud töötutele. 2010. aastal töötab tööturustees 21 karjäärinõustajat ja 11 infospetsialisti.

2001 Toimub esimene karjäärispetsialistide suvekool, kus saavad kokku valdkonna praktikud tööturu- ja hariduse sektoritest. Ilmub esimene trükis sarjast *Tekste karjäärinõustamisest*. Kinnitatakse esimene karjäärinõustaja kutsestandard.

2002 Ilmub esimene versioon trükisest *Euroopasse õppima*. Asutatakse *Karjäärinõustajate Ühing*. Hetkel on ühingu 49 liiget. Euroopa Komisjon moodustab elukestva karjäärinõustamise ekspertgrupi.

2003 Muudame oma nime ja saame logo: stiliseeritud võtmekimp, kus üks väljavalitud võti sümboliseerib tulevikku, avatud ust, valikut kui võtmeküsimust.

Avatakse Euroopa õppimisvõimaluste portaali PLOTEUS. Hetkel külastab portaali üle Euroopa 70 000 inimest kuus.

Hakkab ilmuma trükiste sari *Karjääriinfo teejuht*, mille eesmärk on toetada karjäärispetsialiste infotöös.

Ilmuvad esimesed tööraamatud õpetajatele karjääriteemade käsitlemiseks ainetundides.

Toimub koolinoorte karjääriteemaline kirjandivõistlus *Tulevik ja karjäär*, tänaseks on see traditsiooniks saanud.

2004 Alustab ilmumist praktiku sõnumitooja *Karjäärituul*. Ilmub trükis *Praktika* – üks töömaailma, mis on mõeldud nii praktikandile kui praktika juhendajale.

2005 KTK alustab projekti *Karjääriteenuste süsteemi arendamine Eesti Vabariigis* elluviimist. Projekti üldeesmärk on parendada karjääriteenuste kvaliteeti, soodustades seeläbi ühiskonnaliikmete osalemist elukestvas õppes ja nende konkurentsivõime tõusu.

Karjääriportaali *Rajaleidja* saab sihtgrupipõhise disaini – kasutaja saab end määratleda noore, suunaja või täiskasvanuna.

Kolm riiklikku ülikooli alustavad ühiselt karjäärispetsialistide koolitamist – toimub esimene laiapõhjaline koolitus karjäärispetsialistidele.

Ilmub eestikeelne trükis sarjast *Haridus, tööhõive ja karjääriteenused Eestis*.

Töötatakse välja kutsestandardid kolmele karjäärispetsialistile.

2006 Jõuab lõpule üleriigiline uuring karjääriteenuste valdkonna olukorra kaardistamiseks. Tulemused näitavad, et riiklikult tuleb tagada vahendite ja ressursside olemasolu teenuse osutamiseks.

2007 Valmivad karjääriõpetuse valikaine ja -kursuse ainekavad ning valikaine õpetajaraamatud põhikoolile, gümnaasiumile ja kutseõppeasutustele. Valmib ideekogumik läbiva teema Tööalane karjäär ja selle kujundamine käsitlemiseks ainetundides.

Luuakse *Euroopa Karjääriteenuste poliitika võrgustik*, Eestit esindab võrgustikus KTK.

2008 HTM ja SoM sõlmivad koostööleppet, kus lepatakse kokku osapoolte ülesanded karjääriteenuste arendamisel ja osutamisel, et koos arendada ühtset riiklikku süsteemi. Tegevusi hakkab ellu viima KTK.

Kinnitatakse *Karjääriteenuste programm* ning KTK alustab selle elluviimist.

KTK pakub oma sihtgrupile mitmeid koolitusi nii riiklikul kui rahvusvahelisel tasandil. Koostöös Tartu Ülikooli, Tallinna Ülikooli ja Tallinna Tehnikaülikooliga korraldati alustavatele spetsialistidele täienduskoolitus Karjääriteenuste põhialused. Erialaste oskuste arendamiseks on toimunud koolitused uute meetodite tutvustamiseks, uuendustest töökorralduses, mentorlusest jne.

Lisaks toimub igal aastal traditsiooniline suvekool, kuhu oodatakse teadmisi koguma ja kogemusi vahetama karjäärispetsialistid nii haridus- kui tööturusektorist. *Academia* õppevisiitidel saavad karjäärispetsialistid täiendada oma teadmiste- ja kogemustepagasit Euroopas, tutvudes mõne välisriigi karjääriteenuste süsteemiga ja kolleegide töömeetoditega.

Valmib trükis *Tervis ja karjäär*.

Valmivad karjäärinõustamise ning karjääriinfo vahendamise teenusestandardite eelnõud.

Valmib *Rajaleidja* ameti- ja kutseal kirjelduste andmebaas AKAB.

2009 *Rajaleidja* läbib uuenduskuuri: muutub kujundus ja struktuur. Toimub foto-jutuvõistlus *Ametimeeste aardejaht*.

Avaldatakse 16 info ja meetoodilist materjali nii spetsialistidele kui noortele.

Koostöös Soome kolleegidega korraldatakse koolitus *Õpiränne ja innovaatilised nõustamismeetodid*.

Meedias lööb laineid karjääriteenuseid tutvustav klipp; infomesil on väljas *Karjäärikohvik* koos teavitamis- ja nõustamiskeskuste võrgustikuga.

Tagamaks karjäärispetsialistide koolituste süsteemne ja tulemuslik läbiviimine, töötatakse välja koolitussüsteem.

Koostöös HTMi ja Eesti Noorsootöö Keskusega valitakse välja 17 piirkondlikku karjääriteenuseid osutavat teavitamis- ja nõustamiskeskust. Võrgustiku tegevusi hakkab koordineerima KTK, teenu-seid rahastatakse ESF programmist ja riigieelarvest.

Tööturuamet ja Eesti Töötukassa ühinevad, avatakse karjääriinfo-toad.